

PĀRTIKAS NEATKARĪBU EIROPĀ – TAGAD!

Nyeleni Europe 2011: Eiropas pārtikas neatkarības forums

Kremsa, 21. augusts

Eiropas iedzīvotāji šobrīd piedzīvo pirmo strukturālo pārmaiņu politiku, ko valdības ir uzspiedušas saviem iedzīvotājiem, kas līdz šim attiecās uz iedzīvotājiem citos reģionos, piemēram, Globālie dienvidi; tas saistīts ar atsevišķu ieinteresēto vēlmi saglabāt kapitālismu un to interesēm, kas gūst labumu no tā (privātais banku sektors, investīciju grupas un transnacionālās korporācijas). Visas pazīmes liecina par to, ka tuvākajā nākotnē šīs antisociālās politikas kļūs spēcīgākas un plašākas. Ir sākusies pirmā vispārējā mobilizācija, lai atmaskotu ekonomikas un pārvaldības sistēmas, kas ir novedušas mūs līdz šādai situācijai un mēs piedāvājam radošu un enerģisku atbildi no Eiropas sociālajām kustībām, lai izradītu pretestību pasaules lauksaimniecības modelim, kas ir kapitālisma sistēmas atspoguļojums un izveidojums.

Pārtikas ražošanas un piegādes sistēmas ir sašaurinātas līdz noteiktam industriālās lauksaimniecības modelim, ko kontrolē dažas transnacionālās korporācijas kopā ar nelielu grupu milzīgu mazumtirgotāju. Tas ir modelis, lai radītu peļņu, un tādēļ pilnībā nepilda savas funkcijas. Tā vietā, lai ražotu pārtiku, kas ir veselīga, pieejama patērētājiem un dod reālu labumu arī tās tiešajiem ražotājiem, industriālais modelis arvien vairāk tiek koncentrēts uz izejvielu ražošanu, piemēram, biodegviela, lopbarība vai plašpatēriņa pārtikas produktu plantācijas. Tas ir radījis milzīgu lauku saimniecību skaita samazinājumu, un samazinās arī cilvēku skaits, kuriem šāda saimniekošana ir dzīvesveids un vienlaikus arī iztikšanas avots, kā arī tiek veicināts veselībai kaitīga un nepilnvērtīga uztura patēriņa pieaugums, kurā ir nepietiekams augļu, dārzeņu un graudaugu saturs.

Industriālās pārtikas ražošanas modelis ir atkarīgs no ierobežotajiem fosilā kurināmā un ķīmiskajiem resursiem; neveidojot nekādus ierobežojumus tādu resursu, kā zeme un ūdens, izmantošanā; šī modeļa rezultātā radīta krasa bioloģiskās daudzveidības un augsnes auglības samazināšanās, kas veicina klimata pārmaiņas; šajā modelī tūkstošiem cilvēku strādā nelegāli un tiek pārkāptas to pamattiesības; pasliktinās darba apstākļi lauksaimniekiem un strādniekiem, jo īpaši migrantiem. Šie faktori vēl vairāk attālina sabiedrību no cieņas pilnām un uz ilgtspēju balstītām attiecībām ar

dabu. Zemes izmantošana un apstrādāšana šādā veidā ir būtisks iemesls nabadzībai laukos un tam, ka vairāk nekā miljards cilvēku visā pasaulē cieš badu (piemēram, Āfrikas ragā). Turklāt tas rada piespiedu migrāciju, vienlaikus radot industriālo produktu pārprodukciju, kas galu galā tiek izšķērdēta, vai ar to tiek dempingots tirgus gan Eiropā, gan ārpus tās, iznīcinot vietējo ražošanu.

Šī situācija ir pārtikas, finanšu, tirdzniecības un enerģētikas politiku rezultāts, līdz kam novedušas valstu valdības, ES (jo īpaši ar Kopējo lauksaimniecības politiku), daudzpusējās un finanšu iestādes, kā arī transnacionālās korporācijas. Kā piemēru var uzskatīt lauksaimniecības tirgus regulējumu atcelšanu un liberalizāciju, kā arī spekulācijas ar pārtiku.

Šīs disfunkcionālas pārtikas sistēmas virzienu ir iespējams mainīt tikai pilnīgi pārorientējot politiku un praksi pārtikas un lauksaimniecības jomā. Ir svarīgi pārveidot pārtikas sistēmu, pamatojoties uz pārtikas neatkarības principu, it īpaši Eiropā, turklāt to nepieciešams darīt jau tagad.

Tā rezultātā vairāk nekā 400 cilvēku no 34 Eiropas valstīm, no Atlantijas okeāna līdz Urāliem un Kaukāzam, no Arktikas līdz Vidusjūrai, kā arī starptautiskie pārstāvju no dažādām sociālajām kustībām un sabiedriskajām organizācijām, tikās Austrijas pilsētā Kremsā, kur no 16. līdz 21. augustam norisinājās Pārtikas neatkarības forums, lai spertu soli uz priekšu, veidojot Eiropas pārtikas neatkarības kustību. Šī kustība ir veidota balstoties uz 2007. gada Nyélēni deklarācijas pamatiem: Pārtikas neatkarības forums veido starptautisku ietvaru problēmu risināšanai pārtikas neatkarības jautājumos – tas nozīmē – tautu tiesības demokrātiskā veidā noteikt savas pārtikas un lauksaimniecības sistēmu, kas nekaitē cilvēku veselībai vai videi.

Patlaban jau ir uzkrāta plaša pieredze un prakse vietējā, reģionālā un Eiropas līmenī, kas balstīta uz pārtikas neatkarības principiem un kas parādītu, kā to var sasniegt.

Mēs esam cilvēki, kam ir kopīgas vērtības, kas balstītas uz cilvēktiesībām. Mēs vēlamies brīvu cilvēku kustību, nevis brīvu kapitāla un preču kustību, kas atņem iztikas līdzekļus daudzām māsaimniecībām, kas ir spiesta emigrēt. Mūsu mērķis ir sadarbība un solidaritāte, nevis konkurence. Mēs apņemamies atgūt mūsu demokrātiju: lai visiem iedzīvotājiem būtu iespēja iesaistīties visos sabiedrības interešu jautājumos un valsts politikas veidošanā, lai lēmums, kā mēs organizēsim

savu pārtikas sistēmu tiktu pieņemts kopīgi. Tam nepieciešams veidot demokrātisku sistēmu un organizēt procesus bez vardarbības un uzņēmumu ietekmes, kā arī pamatojoties uz vienlīdzības principiem un dzimumu līdztiesību, kas veicinās arī patriarhāta atcelšanu.

Daudzi no mums ir jaunieši, kas pārstāv mūsu sabiedrības nākotni un cīņu par to. Ar savu enerģiju un radošumu mēs padarīsim mūsu kustību stiprāku. Lai to izdarītu, mums ir jāpieņem un jāintegrējas visās struktūrās un jāņem dalība lēmumu pieņemšanā, kas saistīti ar pārtikas nodrošināšanu.

Mēs esam pārliecināti, ka Pārtikas apgādes neatkarība nav tikai solis ceļā uz izmaiņām mūsu pārtikas un lauksaimniecības sistēmās, bet tas ir arī pirmais solis ceļā uz plašākām izmaiņām mūsu sabiedrībā. Tāpēc mēs apņemamies strādāt pie sekojošiem jautājumiem.

Pārtikas ražošanas modeļa un patēriņa ieradumu maiņa

Mēs strādājam, lai veidotu elastīgu pārtikas ražošanas sistēmu, kas nodrošina veselīgu un drošu pārtiku visiem Eiropas iedzīvotājiem, vienlaikus saglabājot bioloģisko daudzveidību un dabas resursus un nodrošinot dzīvnieku labturību. Tam nepieciešams ekoloģisks ražošanas un zvejas modelis, ko var nodrošināt sīksaimniecību lauksaimnieki un maza mēroga zvejnieki, kuri ražo vietējo pārtiku, kas ir ekoloģiskas pārtikas sistēmas pamats. Mēs esam pret Ģenētiski modificēto organismu (ĢMO) izmantošanu un audzēšanu, tādēļ vēlamies veicināt nemodificētu sēkļu šķirņu un mājlopu sugu dažādību. Mēs atbalstām ilgtspējīgas, dažāda veida pārtikas kultūras, īpaši augstas kvalitātes vietējās un sezonālās pārtikas patēriņu un pārtiku, kas nav pārstrādāta pusfabrikātos. Tas ietver zemāku gaļas un dzīvnieku izcelsmes produktu patēriņu, izmantojot uzturā tikai vietējās izcelsmes ražojumus, kuri baroti ar vietējo ne-ĢM barību. Izglītojot sabiedrību un organizējot pieredzes apmaiņu, mūsu mērķis ir veicināt ēdiena gatavošanas kultūras popularizēšanu.

Izmaiņas pārtikas sadales sistēmā

Lai novērstu lielveikalu paplašināšanos un to spēka pieaugumu, mēs vēlamies panākt decentralizāciju pārtikas ķēdēs, veicinot tirgū daudzveidību, solidaritātes principu ievērošanu, taisnīgu cenu noteikšanu, īsu piegādes ķēžu veidošanu, kurās

notiek aktīva komunikācija starp ražotājiem un patērētājiem un veidojas vietējās pārtikas sadales tīkli. Mēs vēlamies nodrošināt pamatelementus (informācijas platformu), lai palīdzētu cilvēkiem veidot un attīstīt savu pārtikas sadales sistēmu un lai lauksaimnieki varētu ražot un pārstrādāt pārtiku savām lokālām pārtikas sistēmām. Tam nepieciešams piemērot pārtikas drošības noteikumus un vietējo pārtikas infrastruktūru, atbilstoši sīksaimniecību apstākļiem un vajadzībām. Mēs arī strādājam, lai nodrošinātu, ka pārtika, ko mēs saražojam, ir pieejama visiem cilvēkiem sabiedrībā, tai skaitā cilvēkiem ar nelieliem ienākumiem, vai bez ienākumiem.

Darba un sociālo apstākļu novērtēšana un uzlabošana pārtikas un lauksaimniecības sistēmās

Mēs esam pret ekspluatāciju un darba un sociālo apstākļu pasliktināšanos un par to, lai tiktu ievērotas vienlīdzīgas tiesības visām sievietēm un vīriešiem, kas ražo pārtiku, kā arī sezonas un migrējošiem darba ņēmējiem, darbiniekiem pārstrādes sektorā, sadalē un mazumtirdzniecībā. Mēs strādājam, lai veicinātu tādu valsts politiku, kurā augstu tiek vērtētas sociālās tiesības, noteikti augsti standarti un publiskais finansējums, šo principu ieviešanai. Sabiedrībai ir augstu jānovērtē veselīgas pārtikas ražotāji un pārstrādes darbinieki un viņu lielais ieguldījums mūsu dzīvē. Tas nozīmē, nodrošināt arī pienācīgu atalgojumu. Mūsu mērķis ir izveidot arī plašu apvienību, kurā iesaistītos cilvēki, kuri strādā pārtikas sistēmās.

Atgūstot tiesības uz kopīpašumu

Mēs vēlamies, lai tādi sabiedrības resursi un īpašumi, kā zeme, lauksaimnieku izsenis lietotie atjaunojamie sēkļu resursi, lopu un zivju krājumi, koki un meži, ūdens, atmosfēra un zināšanas netiktu koncentrēti atsevišķu uzņēmēju rokā, kā arī, lai tie tiktu apsaimniekoti ilgtspējīgi, saglabājot daudzveidību. Piekļuvei pie šiem kopējiem resursiem jābūt brīvai, tos nedrīkst noteikt tirgus vai nauda. Izmantojot kopīgos resursus, jānodrošina, cilvēktiesību ievērošana un dzimumu līdztiesība, kā ieguvums visai sabiedrībai. Mūsu pienākums ir izmantot kopējos resursus ilgtspējīgi, vienlaikus ievērojot Zemes mātes tiesības. Mūsu kopīpašums jāpārvalda kolektīvi, demokrātiski un sabiedrības interesēs.

Valsts politikas maiņa, kas nosaka mūsu pārtikas apgādes un lauksaimniecības sistēmas

Mēs vēlamies panākt valsts politikas un vadības struktūru izmaiņas, kas pārvalda mūsu pārtikas apgādes sistēmas - no vietējā līdz valsts, no Eiropas līdz globālam līmenim, un samazināt lielo uzņēmumu ietekmi šajās struktūrās. Valsts politikai jābūt konsekventai, papildinošai, veicinošai un jāaizsargā pārtikas apgādes sistēmas un pārtikas kultūras tradīcijas. Tai jāatbilst sekojošiem nosacījumiem: tiesības uz pārtiku ir visiem; jāizskauž bads un nabadzība; jānodrošina cilvēku pamatvajadzības un jāmazina klimata pārmaiņas – Eiropā un pasaulē. Mums ir nepieciešams tiesiskais regulējums, kas: garantētu stabilas un taisnīgas cenas pārtikas ražotājiem, veicinātu videi draudzīgas lauksaimniecības praksi, samazinātu ārējās izmaksas pārtikas cenās un īstenotu zemes reformu. Šādas politikas rezultātā, palielinātos lauksaimnieku skaits Eiropā. Lai sasniegtu iepriekš izklāstītos mērķus, valsts politika jāizstrādā, balstoties uz publiski veiktiem, plašiem un nopietniem pētījumiem. Tai ir jānodrošina, lai tiktu aizliegtas spekulācijas ar pārtiku un netiktu nodarīts nekāds kaitējums esošajām vietējām vai reģionālām pārtikas sistēmām un pārtikas kultūrām – sevišķi jānovērš pārtikas cenu dempings un zemes izzagšana Eiropā, īpaši Austrumeiropā un galējos dienvidos. Mēs strādājam pie jaunas lauksaimniecības, pārtikas, sēklu, enerģētikas un tirdzniecības politikas izstrādes, kas nodrošinātu pārtikas neatkarību Eiropā un ir starptautiski saskaņota. Jo īpašu uzsvaram liekot uz: citādu Kopējās lauksaimniecības un pārtikas politiku, ES Biodegvielas direktīvas atcelšanu, un lauksaimniecības produktu tirdzniecības globālo pārvaldību, Pārtikas un lauksaimniecības organizāciju (FAO - Food and Agriculture Organization), nevis Pasaules tirdzniecības organizācijas (WTO - World Trade Organization) ietvaros.

Mēs aicinām cilvēkus un sociālās kustības Eiropā pievienoties mums, lai atgūtu kontroli pār mūsu pārtikas apgādes sistēmu un veidot kustību - Eiropas pārtikas neatkarība!